

Dariusz Kowalczyk

dnia 28 maja 2025 roku

Minister Sprawiedliwości
Pan Adam Bodnar

Petycja

w sprawie zaliczenia spraw o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia do spraw pilnych w katalogu zawartym w § 2 pkt 5 regulaminu urzędowania sądów powszechnych

Na podstawie art. 63 Konstytucji RP (Dz. U. z 1997 roku, nr 78, poz. 483) oraz art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 roku, poz. 870), w interesie życia zbiorowego oraz wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji, wnoszę o zaliczenie spraw rozpoznawanych przez sądy pracy i ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 6c ust. 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 roku, poz. 44) do spraw pilnych w rozumieniu § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 roku, poz. 2514).

Notoryjnie wiadomo, że czas oczekiwania na wydanie decyzji przez wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności może wynosić kilka, a nawet kilkanaście miesięcy. Tak długie postępowanie może nie tylko opóźnić uzyskanie należnego finansowego wsparcia, lecz również, w sytuacjach najbardziej krytycznych, część osób może zostać tego wsparcia pozbawiona¹. Pisząc wprost- postępowania trwają tak długo, że zainteresowane świadczeniem wspierającym osoby nie dożywają zakończenia postępowania o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia i nie są to przypadki odosobnione^{2 3}. Celowe przewlekanie (np. notoryczne przekraczanie ustawowego- trzymiesięcznego- terminu załatwienia sprawy, wysyłanie do strony w ostatnim dniu terminu niemal miesiąc wcześniej wydanej decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia wskutek ponownego rozpatrzenia sprawy⁴, przekazywanie do sądu odwołania w ostatnim dniu terminu ze zdawkową odpowiedzią na odwołanie i wnioskiem o jego oddalenie ale praktycznie bez uzasadnienia⁵) postępowań o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia przez wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności trafnie można określić „grą na zwłoki”. Po ustaleniu zgonu wnioskodawcy postępowanie ulega bowiem umorzeniu. Zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., w przypadku uwzględnienia odwołania sąd zmienia w całości lub w części za-

¹ <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-ozn-poziom-potrzeby-wsparcia-przewleklosc-mrpips-odpowiedz-kolejna>

² <https://www.infor.pl/prawo/pomoc-spoleczna/niepelnospawni/6899365,wzon-dal-86-punktow-osoba-niepelnospawna-zmarla-wniosek-w-zus-czy-rodzina-otrzyma-swiadczenie-wspierajace.html>

³ <https://www.niepelnospawni.pl/swiadczenia/swiadczenie-wspierajace-czy-naprawde-wspiera->

⁴ Decyzja 06/006981/2024/2 Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Lublinie

⁵ Sprawa WZO.9534.1.6780.2024 Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Lublinie

skarżoną decyzję lub zaskarżone orzeczenie wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności i orzeka co do istoty sprawy, co oznacza, że sąd nie może uchylić nawet ewidentnie bezprawnych decyzji wydanych z pominięciem podstawowych zasad postępowania czy rażącym naruszeniem przepisów kodeksu postępowania administracyjnego. W praktyce sąd rejonowy w wydziale pracy i ubezpieczeń społecznych, po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego, na nowo i niezależnie od wcześniej prowadzonego postępowania administracyjnego ustala w pierwszej instancji poziom potrzeby wsparcia zatem czas trwania tego postępowania ma decydujący wpływ na uzyskanie przez zainteresowanego prawomocnego orzeczenia będącego podstawą do wypłaty świadczenia wspierającego zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 roku, poz. 1429). Jak stwierdzono w uzasadnieniu projektu ustawy o świadczeniu wspierającym⁶ (str. 1): „System wsparcia powinien mieć na celu pomoc osobom, które jej najbardziej wymagają, ze względu na ich indywidualną sytuację. System wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin oparty jest na rozwiązaniach szczególnych i preferencyjnych. Takie założenie ma na celu zapewnienie możliwości rekompensaty pojawiających się dodatkowych ograniczeń, które wynikają z przyczyn niepełnosprawności lub niepełnosprawność może je pogłębiać”. Nie ulega wątpliwości, że świadczenie wspierające, realizując art. 69 Konstytucji RP, ma na celu zabezpieczenie środków pieniężnych na zaspokojenie koniecznych i bieżących usprawiedliwionych potrzeb życiowych szczególnie potrzebujących wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Wspomniana wyżej „gra na zwłoki” nie może rozciągać się na postępowanie cywilne, gdyż dla strony ma znaczenie egzystencjalne, doniosłe z punktu widzenia art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 roku, poz. 1725). Podobnie znaczenie materii objętej skargą dostrzega Europejski Trybunał Praw Człowieka⁷.

Przypomnieć też wypada, gdyż jak w praktyce się okazuje nie jest to dla prawodawcy oczywiste, że zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, zatem obywatel ma prawo oczekiwać, że państwo- nakładając na niego obowiązek wylegitymowania się określonym orzeczeniem dotyczącym niepełnosprawności- zorganizuje w taki sposób działalność swojego aparatu, aby jego sprawa została załatwiona w rozsądnym terminie. Aktualnie spośród spraw rozpoznawanych przez sądy pracy i ubezpieczeń społecznych wyprzedzają- jako pilne (§ 2 pkt 5 lit. b, c, e, f, k regulaminu urzędowania sądów powszechnych)- rozpoznanie spraw o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia: wnioski o udzielenie zabezpieczenia, wnioski o nadanie klauzuli wykonalności, sprawy z zakresu prawa pracy związane z roszczeniami pracownika w razie nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia lub rozwiązania umowy o pracę przez pracodawcę bez wypowiedzenia z winy pracownika, sprawy z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych dotyczące przyznania lub wstrzymania prawa do emerytury lub renty, sprawy, w których uwzględniono skargę złożoną w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania

⁶ Sejm RP, IX kadencja, Druk nr 3130, 7 kwietnia 2023 r.

⁷ zob. wyroki ETPCz: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie *Wojnowicz przeciwko Polsce*; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie *Dewicka przeciwko Polsce*; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie *Sobczyk przeciwko Polsce*; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie *Jedamski przeciwko Polsce*

sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2023 r. poz. 1725), albo orzeczeniem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka stwierdzono naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. W ocenie petytora, zważywszy na powyższe argumenty, co do zasady, uprzywilejowanie szybkości rozpoznania wymienionych spraw względem spraw o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia nie znajduje racjonalnego uzasadnienia.

Ustawa o świadczeniu wspierającym weszła w życie z dniem 1 stycznia 2024 roku, zatem- zdaniem petytora- nadszedł najwyższy czas *ex æquo et bono* wprowadzenia postulowanej zmiany w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 roku, poz. 2514).

Stosownie do art. 4 ust. 3 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 roku, poz. 870) wyrażam zgodę na publikację petycji na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję z podaniem danych osobowych wnoszącego petycję w zakresie imienia i nazwiska.

Dariusz Kowalczuk